

Ceasornicul

Eram în clasele primare, cred că în clasa a II-a sau a III-a, când un coleg de școală, Bogdan (etimologic, *Darul lui Dumnezeu*), a venit la școală cu un mecanism de ceas deșteptător. Zecile de roțițe zimțate, arcuri și pivoți, toate îmbucate într-un perfect sistem mișcător, alcătuiau un spectacol fascinant pentru grupul de copii din care făceam și eu parte, strâns roată în jurul micului magician ce ne dezvăluia, pentru prima oară, „interiorul” unui ceas. Pe vremea aceea ceasurile erau, încă, un lucru destul de prețios și un obiect central într-o casă de om. Nu știu dacă valoarea financiară era foarte ridicată, dar, oricum, ceasul își păstrase, neștirbită, prestanța de *automaton* care cu un impuls infim – întoarcerea remontoarului – „mergea” de unul singur câte o zi întreagă, dacă nu o zi jumătate sau chiar două. În plus, ceasul reproducea simbolic, pe micul său cadran, mediul invizibil, dar atât de concret în care începuserăm să ne deprindem a ne mișca. Înainte să știm să citim literele, fuseserăm învățați să „citim ceasul”, să-i citim cifrele înșiruite într-un cerc perfect și mai ales relațiile ciudate dintre ele: opt și zece minute, opt jumătate, apoi, brusc, nouă fără douăzeci și nouă care se putea citi, dar mult mai rar, și ca opt și treizeci și unu (iar această lectură era făcută în special de acei câțiva privilegiați ai sorții care dețineau ceasuri electronice cu afișaj digital sau de robotul telefonic ce răspundea la numărul de telefon 958, numărul *Orei exacte*.)

Foarte puțini copii aveau ceas de mână în acele vremuri, el fiind primit ca un fel de dar al unui ritual de *trecere* – de obicei într-un alt ciclu de învățământ (într-a *cincea* de gimnaziu sau într-a *noua* de liceu), fără să fie respectate întotdeauna aceste limite, căci uneori era un dar de aniversare sau de trecere într-o clasă din interiorul aceluiași ciclu de învățământ. Oricum, primirea unui ceas de mână era văzută ca un simbol al recunoașterii și al consacării sub aspectul creșterii, al unei anume maturizări.

Cu toate că eram la începutul vieții noastre ceasul arăta ca un totem venit dintr-o altă lume: rotund, circular – într-un univers perfect rectangular unde, de la masă până la casă totul era pătrat sau dreptunghiular: pereții, ferestrele, dulapurile, aparatele electrocasnice, caietele, cărțile, tablourile, autovehiculele, trenurile, piețele și tarabele lor, ba chiar, conform unei vorbe sarcastice din acele vremuri, și unele capete... Apropos, forma lui rotundă îl făcea perfect asemănător unei căpățâni de sine stătătoare și devenise un obicei ca ilustratorii de cărți de colorat sau de povești să-i deseneze doi ochi și eventual o buză zâmbitoare pentru a obține un Personaj în toată regula: *Ceasornicul*, amuzant și fascinant totodată.

Sunt copiii predispuși la animism? Aduc cu ei amintirea vie a primei religii a omului, cea care-i face să însuflețească toate lucrurile din jurul lor, în special atunci când se joacă? E o problemă mult prea complicată ca să încerc să o lămuresc aici. Fapt e că ceasul din acele vremuri era un obiect care nu doar că nu avea nevoie de o asemenea „însuflețire”, dar care – și de n-ar exista nicio tendință *a priori* în sensul amintit – tot te-ar convinge că există cel puțin un obiect însuflețit: el însuși! Pe lângă faptul că împărtășea cu omul forma nobilă a capului său, el deținea un alt element specific uman: avea o „limbă”, ba chiar două sau trei – cu care vorbea – simultan! – despre o realitate complexă, împărțită în tot atâtea coordonate: orele, minutele și secunde. Auziserăm chiar că secunda era... secundată de alte diviziuni ale timpului: milisecunda pe care doar unele ceasuri electronice o puteau afișa și... nanosecunda, aceasta din urmă fiind complet imperceptibilă ochiului obișnuit, ascunsă în laboratoarele secrete ale lumii, „sesizabilă” doar pentru un aparat al cărui nume de entitate supremă spunea totul: *ceasul atomic*. Mi-a fost îndeajuns să aud acest cuvânt magic – ceasul atomic – pentru a căpăta convingerea că o limbă invizibilă cronometra un timp nevăzut care se prelingea și pe cadranul ceasului nostru deșteptător cu o viteză atât de nemaipomenită încât nu putea fi sesizată, așa cum știam că obișnuiește să se miște planeta pe care ne aflăm. Oricât de contradictorie ar părea această idee primei impresii, eram totuși încredințat că timpul emana cumva din ceasul care-l măsoara, că noi oamenii normali trăiam în timpul orelor, minutelor și secundelor și doar câțiva fizicieni ascunși în buncărele lor viețuiau într-o durată atomică, a nanosecundelor, așa cum doar sportivii de performanță puteau simți milisecunde.

Ceasul avea și un sunet al *lăuntrului* său – sunet astăzi complet dispărut și care uneori îmi lipsește atât de mult încât aș vrea să-l adaug ceasurilor moderne, prăbușite într-o silențiozitate de-a dreptul sinistră. *Tic-tac*-ul acela – muzică de fond, muzică însoțitoare a copilăriei mele, madlenă sonoră, vehicul auditiv al călătoriei în trecutul meu – era atât de asemănător unui ritm cardiac încât a transformat ceasul într-un simbol al inimii omenești. Bolnavii de profil spuneau că au probleme cu ceasul arătând spre piept, iar dacă cineva murea se zicea că *i-a stat ceasul*, răspândindu-se repede legenda urbană că ceasul personal al cuiva se oprește exact în momentul decesului său, ceea ce întărea ideea unei relații vii, omenești, între acest instrument și posesorul său. De parcă nu era suficient, la cuplajul misterios, de-a dreptul numinos, dintre ceas și inimă, se adăuga și o practică – de astă dată acreditată științific! – de a măsura pulsul folosindu-te de ceas (numărai zvâcniturile de la încheietura mâinii timp de un minut), ca și cutuma de a purta ceasul pe mâna stângă, pe partea inimii. Nu mai puțin adevărat e că transferul simbolic se produsese reciproc: atunci când ceasul nu mai dădea semne de viață, mai ales dacă era lipsit de secundar, îl *auscultai* ca pe un bolnav,

lipindu-ți urechea de cadranul lui pentru a sesiza palpitul vieții lui mecanice... Ceasului căzut într-o inexplicabilă letargie – în ciuda faptului de a fi fost „întors” (așa se chema operațiunea de tensionare a arcului prin răsucirea remontoarului) – i se aplica o stranie procedură de resuscitare: ceasul era „scuturat” – *expresis verbis!* – cu o vizibilă tandrețe din grija de a nu-i sări „părul” (un arc foarte fin, spiralat, atașat la roata balansierului), situație gravă ce necesita internarea într-un atelier de reparat. După aplicarea unei asemenea manevre reluai acțiunea de auscultare sau urmăreai mișcările secundarului pentru a vedea dacă ceasornicul și-a revenit în simțiri.

Decisivă pentru statuarea lui ca ființă venită din alte lumi, evadată dintr-o civilizație dispărută de milenii, de Revenant, de Om al ghețurilor, de Golem era însă sistemul de numerație în baza 60 pe care-l afișa cu un dispreț suveran pentru existența noastră – zecimală până în măduva oaselor sau mai exact până în vârful degetelor. Noi, oamenii unei civilizații zecimale și rectangulare, ne închinam cu toții vițelului de aur sumero-babilonian care ne vorbea într-o limbă dispărută, sexazecimală, produsă în tărâmurile rotunde, de mătase și parfum, ale Orientului, scăldate de obsesia ciclurilor, unde cerurile și mișcările planetelor erau văzute sub formă de cerc. Când spun „ne vorbea” trebuie să fii înțeles exact așa. Căci limba lui stranie nu permitea un dialog adevărat. Ca orice altă venerabilă divinitate arhaică, Totemul, Golemul, Revenantul întrupat în ceasornicele noastre nu avea un dialog real cu închinătorii lui: se limita să le transmită unidirecțional poruncile, mutește sau printr-un țârâit strident la primele ore ale dimineții, sculându-și din așternuturi cohortele de adoratori întru desfășurarea a ceea ce părea a fi – în variate moduri – doar o rutină ritualică dedicată Lui. Cu sau fără ceas de mână, cu toții i se supuneau: muncitorii, agricultorii și intelectualii – cele trei caste ale societății comuniste multilateral dezvoltate, toate categoriile de vârstă ale populației active – și aproape toată populația era activă în acea epocă, de la copiii internați în creșe până la pensionarii care își puneau ceasul să sune la cele mai mici ore ale dimineții pentru a prinde un loc mai în față la cozile interminabile din fața magazinelor alimentare lovite de penurie. Prin milioanele sale de avataruri, de supraveghetori, de ochi mai mari sau mai mici – sau cum am spune azi de *chip*-uri legate la încheieturile mâinilor – omenirea se supunea fără crâcnire acestui stăpân tiranic, acestui Faraon numit Timp.

Aceasta era deci atmosfera în care Bogdan, colegul meu de clasă, ne-a dezvăluit interiorul unui ceas, mecanismul ascuns înlăuntrul lui, coborând ca un *Deus ex machina* în mijlocul perplexității noastre. În ce mă privește, această descindere, această dezvelire a zeului, departe de a-mi fi îndepărtat uimirea și nelămurirea, departe de a mă fi dezlegat de taina înfricoșătoare ce-l înconjură, mi le-a potențat într-un mod aparte. În fața mea se

desfășura un sacrilegiu, o profanare, o ucidere a zeului – nu mai puțin sacră decât însuși zeul ucis. Măruntaiele ceasornicului expuse în fața unor copii ce le privesc cu o cruzime inocentă au avut asupra mea darul de a-mi produce un soi de excitație stranie, de frison imposibil de numit. Nu-i vorba că nu demontasem și eu jucării mecanice, că nu tăiasem la rândul meu păpuși doar pentru a le contempla dezamăgit golul dinlăuntru, dar niciodată nu m-aș fi gândit că ceasul putea fi supus unei operațiuni similare, așa cum nici nu-ți trece prin cap că un om viu ar putea fi eviscerat, tranșat, desfăcut în bucăți, dezmembrat. Pur și simplu, dacă nu ești psihotic sau medic, nu te poți gândi la o persoană decât ca la un întreg indivizibil, nu ca la o alcătuire de organe, membre, țesuturi și fibre nervoase... Iar Ceasul era, cum am tot spus, o persoană, mai mult decât o persoană – o divinitate sau avatarul unei divinități. (Poți, credincios fiind, să tai o icoană în bucăți?)

Nu-mi amintesc cum s-a înfiripat gândul care a dus la gestul necugetat, la Fapta ce avea să-mi acopere copilăria de povara unei rușini inexorabile, la Păcatul inavuabil... E foarte probabil să fi pus stăpânire pe mine din chiar momentul în care am privit mecanismul ceasornicului adus de Bogdan la școală, holbându-mă alături de ceilalți colegi la sacra terfelire a unui simbol intangibil, uluit de ușurința trecerii pragului spre transcendent. Oare nu aș putea și eu să...? Îmi va fi trecut, pesemne, fulgerător, imaginea ceasului *Slava* (!) de pe lada de studio de la capătul patului bunicii paterne, imagine foarte familiară de vreme ce eu și fratele meu dormeam în aceeași cameră cu ea – în dormitorul unui apartament cu două camere situat la etajul opt al unui bloc comunist inscripționat pe una din lateralele sale cu anul construcției: 1968. Irezistibilă ca ideea fixă a unui psihopat, imaginea ceasului de culoarea aurului ajuns pe mâinile mele mă cotropise până la marginile ființei și nimic nu mă mai putea abate să o transform în realitate. Și, într-adevăr, hazardul s-a abținut să intervină pentru a zădărnici întâmplarea ce avea să-mi devină destin. Momentul propriu zis al furtului s-a șters irecuperabil, îngropat în straturile cele mai adânci ale refulării și îmi exprim aici disponibilitatea de a mă supune unei hipnoze regresive – în eventualitatea că aceste pagini vor ajunge sub ochii unui profesionist în domeniu.

Următorul diapozitiv mnezic, desprins, precum majoritatea amintirilor timpurii, din procesualitatea vieții, din continuitatea ei curgătoare, mă înfățișează instalat într-unul din șantierul apropiate de blocul unde locuiam, unul din nenumăratele șantiere ale blocurilor ce se construiau în acea perioadă. Șantierul era locul de joacă preferat de copiii din epocă – adevărate labirinte tehnologice, în ale căror măruntaie ne puteam pierde – chiar pentru totdeauna. Șanțurile adânci, tunelurile făcute din cuburi de betoane, cablurile de mărimea unui om înfășurate pe niște roți gigantice, cazanele de carbid – pronunțat de noi „carbit” –,

arcurile, sârmele mai mari sau mai mici, pistoanele, pârghiile, macaralele, fiarele, siguranțele îl făceau, fără să-mi dau seama atunci, foarte asemănător interiorului unui ceas și deci un loc propice de a-l sacrifica pe cel cu o mie de nume într-una din nenumăratele sale ipostaze de *Slava!* Slavă spun și acum acestui zeu a cărui putere răzbunătoare aveam să o cunosc atât de curând și, vai!, atât de cumplit. Primitivul din mine căuta o pădure sacră pentru acest deicid, un „interior de ceas” la scară mare – iar șantierul mă atrăgea spre el cu același magnetism exercitat de replica lui miniaturală. Gestul meu necugetat conjuga forțele microcosmului și macrocosmului așa cum, mult mai puțin neștiutoare, vrăjitoarele le conjurau de pe muntele Brocken, cu talismanele și amuletele lor, în noaptea Sfintei Walpurga.

Trebuie să fi fost trecut de ora patru după amiaza – căci pe șantier nu mai era țipenie de muncitor. Ici colo mici grupuri de copii se jucau în legea lor cățărați pe vreun tambur sau balansier, călărind vreun pinion sau o pârghie sau făcând echilibristică pe vreo grindă de fier beton spre a fi admirați de spectatorii înșirați pe diferitele spirale ale unui arc elicoidal. Ceva mai retras, dar tot la suprafață, stam deasupra prăzii mele. Carcasa ei aurie sclipea muștrător în bătaia încă puternică a luminii soarelui, cutremurător de fragilă – precum un chivot al legii scos din Sfânta Sfințelor, precum un făt scos cu tot cu sacul amniotic din pântecul mamei. Slava nu avea secundar, cea de-a treia limbă, statică, servind doar pentru fixarea soneriei – singurul caz în care era mobilizată manual până se ajungea la cifra orară dorită. În general, cetățenii republicii socialiste nu apelau la această mișcare decât cu ocaziile excepționale ale scurtelor concedii și călătorii ce le erau permise, de obicei limba de ala(r)mă rămânând la fel de stabilă ca și programul lor de muncă. Soneria era activată și dezactivată prin împingerea în sus, respectiv în jos a unui pinișor din spatele ceasului, aflat între cheița de armare a ceasului, cea din stânga, și cea din dreapta care tensiona arcul soneriei. Mai jos, corespondente acestora două, se aflau axul de reglare a orei și minutului, respectiv axul de reglare a alarmei. Ceasul trebuia deci întors atât pentru a tensiona arcul principal, arcul motor – responsabil cu mișcarea orelor și minutelor, cât și pentru a încărca arcul de alarmă cu o energie care, eliberată la momentul t , făcea ca un ciocănel să se izbească sonor de o placă metalică din interiorul carcasei.

Mișcarea imperturbabilă a minutarului, perfect perceptibilă pentru vederea pătrunzătoare a unui copil de 7-8 ani, ritmul ce-și urma, fără abatere – discret, dar tot deslușit – cursul înscris în el trasau între mine și *Slava*, între *Slava* și întreaga lume o graniță de netrecut pentru care geamul cadranului era doar un simbol precar. Stătea închis în sine însuși, lume în lume, stat în stat, impenetrabil și impasibil – indiferent la violența ce-i fusese făcută – complet scufundat în monotona lui existență, abstrasă din realitatea unde se afla doar pe

jumătate, fiind prezent în ea atât cât era necesar pentru a nega că-i aparține. Arătându-și precum luna doar o singură față către pământenii obișnuiți ce nu se învredniciseră să avanseze la treapta hieratică a ceasornicarilor – singurii deținători ai unor chei speciale de accedere înăuntrul lui – existența lui săpa un abis de proporții metafizice între partea sa vizibilă și cea invizibilă, hibrid desăvârșit a două naturi contradictorii, Crist tehnologic ce reunea în sine transcendența și imanența timpului atotstăpânitor.

Aveam cât de curând să aflu că inviolabilitatea amintită nu era deloc o simplă metaforă, ci o realitate cât se poate de concretă și de dură, *Slava* dovedindu-se în sensul cel mai propriu o capsulă a timpului, o capsulă de oțel inoxidabil și invulnerabil. Zadarnic îl voi fi lovit cu piatra găsită pe șantier în diferite părți ale corpului său refractar, acest cefalopod îmi opunea o rezistență ce-l făcea demn de numele său. Să fi fost protejat de norul lui Dumnezeu, de lumina taborică? Fapt e că a trebuit să treacă destul de mult timp pentru a mă convinge să renunț în ciuda dorinței mele arzătoare de a privi măcar un milimetru înăuntrul său, înspre acea priveliște minunată dezvăluită în aceeași zi sau în ziua precedentă de colegul meu de clasă. Sfârșit de efort, l-am îngropat – intact, nici măcar geamul nu-mi amintesc să-l fi ciobit – pe același șantier cu gândul de a reveni a doua zi pentru a relua operațiunea de pătrundere prin efracție în camera interzisă, în universul paralel închis înăuntrul ceasului Slava.

Ajuns din nou acasă am găsit o atmosferă sumbră de parcă s-ar fi comis, în absența mea, o crimă inimaginabilă, de parcă ar fi avut loc o dispariție cutremurătoare. Bunica dăduse alarma – ceasul de pe lada de studio se făcuse nevăzut – și toți ceilalți membri ai familiei mele declanșaseră căutările, în paralel cu o anchetă desfășurată cu cele mai riguroase metode de intervievare polițienească de către tatăl meu: când și cine l-a văzut ultima oară, cine a mai intrat în casa noastră, cine a mai pus mâna pe el etc. etc. Nota caracteristică era o stupefacție, ceva neînțeles, imposibil de a fi descifrat, ceva greu ca un mister de rău augur. Nimeni nu avea niciun răspuns la bizara evaporare a ceasului de pe lada de studio de la capătul patului bunicii și o vreme am fost scutit de interogatoriul tatălui meu, beneficiind datorită vârstei – îndeobște asociate inocenței dar și pentru că aveam până atunci cazierul imaculat – de prezumția de nevinovăție. Nu știu ce a fost în mintea mea în momentul în care am sustras ceasornicul, dar știu foarte bine ce a fost după. Dacă aș fi reușit să dau timpul înapoi nu m-aș mai fi atins de Slava până astăzi fiindu-mi de acum clare urmările de dimensiuni cosmice pe care furăciunea mea le-a stârnit. În mod sigur nu m-am gândit la asemenea consecințe, probabil îmi imaginam că va fi tratat ca orice altă pierdere – mai mult sau mai puțin însemnată, fără să i se acorde decât o importanță relativă și trecătoare. O, sfântă simplitate!

Prin dispariția ceasului părea că se produsese o dislocare gravissimă, un afront incomensurabil, o stingere a focului sacru din fața altarului dedicat larilor familiei, desfacerea legăturilor unui blestem, năruirea stâlpului de rezistență spirituală a casei, o mutilare inexorabilă a Totemului tribului. Fiecare își dădea cu părerea despre locul unde s-ar fi putut produce misterioasa părăsire a casei de către spiritul ei tutelar: scuturat pe balcon odată cu așternurile?, dus la reparat într-o stare de somnambulism?, băgat în buzunar de vecina de la șapte?, căzut între perete și lada de studio? – era evident că niciuna nu stătea în picioare și o vreme am intrat și eu în jocul întrebărilor fără răspuns, a ipotezelor aberante sperând că la un moment dat se va da ordinul de sistare a căutărilor, că lumea se va plictisi și că ne vom lua cu altele, uitând ca de atâtea alte ori de ceea ce pe moment pare a fi de importanță vitală, ultimă, implacabilă. Greșit, de trei ori greșit! Se vede bine că habar nu aveam cât de perseverent putea să fie tatăl meu care în cele din urmă și-a îndreptat atenția și înspre mine, luându-mă când mai pe departe, când mai de aproape, când mai cu binișorul, când mai amenințător până ce, într-un final, ei bine, da, am mărturisit... Nu știu dacă în aceeași zi sau într-o alta, după atâta timp memoria se contractă și topește cadrele convenționale ale zilelor și anilor în durata unei mega-zile sau a unui mega-an unde înghesuie întreaga copilărie sau adolescență, o iubire sau o căsătorie. Fapt e că am mărturisit și această recunoaștere m-a pus pe fâgașul unui destin plin de amărăciune și de vinovăție.

În mod bizar, după mărturisirea mea, căutățile ceasului au încetat odată cu ancheta, ca și cum gestul meu ar fi aruncat într-o totală insignifianță lipsa de facto a obiectului ca atare. Nu am fost dus – ca în reconstituirile polițienești – la locul abominabilei fapte, nu am fost pus să indic locul unde, în ticăloșia mea, îngropasem ceasul furat. Cu siguranță l-aș fi recunoscut și cel mai probabil l-aș fi și recuperat. Doar că... nu mai era cazul. Nici eu de unul singur, chinuit de remușcări, nu am mai revenit acolo, vrând să îngrop în uitare rușinoasa groapă unde săvârșisem mișeleasca, ingrata faptă. Odată recunoscută, totul era lămurit – urma să port pentru totdeauna povara unei rușini fără de margini. Într-adevăr, așa cum spun poveștile, *când mi-era lumea mai dragă* apărea din gura tatălui meu, deseori de față cu alții, ca din senin, câte o aluzie sau o trimitere directă la acel păcat originar al copilăriei mele timpurii, care mă făcea să intru literalmente în pământ... Am simțit tot timpul că e vorba mult mai mult decât de comiterea unui banal (?) furt domestic – ce-și merita încondeierile morale cuvenite cu scopul prevenirii înfăptuirii unor acțiuni similare sau mai grave, dar cazul de față părea să intre în zona crimelor de înaltă trădare, de lez-majestate, împotriva umanității – prin definiție imprescriptibile și insolubile.

Am trăit până în pragul maturității cu spaima de a nu-mi fi dat în vileag acest trecut ce ascundea o crimă primordială, ba trebuie să mărturisesc că până acum câteva zile încă aş fi tresărit dacă cineva ar fi făcut cea mai aluzivă referire la oribila întâmplare din viața mea. Înainte de a dezvălui cărei persoane îi datorez lămurirea situației relatate și poate scoaterea mea din ghearele unei jene existențiale, cu atât mai insuportabilă cu cât e mai irațională și mai inexplicabilă, trebuie să mai adaug doar câteva precizări.

La scurt timp după Faptă s-au desfășurat cu repeziciune niște evenimente ce ne-au dus în pragul destrămării familiei noastre: evacuarea din apartamentul în care locuiam, arestarea temporară a tatălui meu pentru acțiuni subversive, moartea bunicii, apoi ani de zile în care am trăit cu toții din salariul mamei, foametea ce cuprinsese țara în anii de sfârșit ai comunismului. În epoca cruntă care a urmat un lucru a rămas constant: referința la furtul ceasului Slava de pe lada de studio a bunicii. Refrenul tristei melodii a vieții mele devenise furtul ceasului... ca și cum, într-un fel sau altul, știți cum se leagă lucrurile în capul unui copil, sumedenia de nenorociri și-ar fi avut sursa în tentativa mea – în definitiv eșuată – de a mă afirma într-un registru prometeic, ca și cum toate relele care ne-au izbit în plin s-ar fi tras din cutia nedeschisă a ceasului îngropat pe șantierul unui bloc comunist.

Până acum câteva zile.. când psihanalistul meu mi-a lămurit în câteva fraze întreaga semnificație a întâmplării ce-mi măcina sufletul de zeci de ani... Timpul, mi-a spus, este introdus în viața unui copil de către tată. Tatăl întrerupe fuziunea atemporală preoedipiană a copilului cu mama lui, stabilește limite, recuperând-o ca soție și împărțind mai întâi relația lor în două momente, în două roluri: cel în care se manifestă ca mamă și cel în care se manifestă ca soție, dispărând în patul conjugal, timp în care copilul rămâne singur în pătuțul lui. Apoi, continuă el, tot tatăl organizează viața copilului: îi spune ce are voie să facă și ce nu, se impune ca model de acțiune și ca sursă de lege și ideal moral. Pe scurt: tatăl este timpul, timpul este tatăl!

Mărturisesc că frazele psihanalistului meu au avut efectul unui șoc, al unei revelații, al unui Aha!, al unei intuiții curative. Misterul greu al copilăriei mele se lămurea sub această nouă lumină. Ceasul a fost catalizatorul unui conflict oedipian – ale cărui ostilități au continuat să se desfășoare în jurul lui – fără să ne dăm nici unul dintre noi seama despre ce era, de fapt, vorba. Tatăl meu fusese – inconștient – adânc rănit de gestul meu de a fura ceasul și de a-l îngropa după ce-l lovisem fără milă (dar și fără efect), resimțindu-l ca pe un afront personal, ca pe o „ucidere” simbolică ce-l viza pe el însuși. Fâstâceala, vinovăția, teribila rușine de care eram cuprins ori de câte ori mi se aducea aminte de Faptă (în special de către

tatăl meu, foarte rar de către mamă, și doar influențată de el) arată că intenția – inconștientă – existase cu adevărat, că în acea măcelărire a ceasului pe un șantier comunist se repeta scenariul arhetipal al paricidului săvârșit de hoarda primordială, se reproducea castrarea lui Cronos de către Zeus, se reprezenta uciderea lui Laios de Oedip.

Așa cum Oedip nu știa că Laios era tatăl lui, nici eu nu știam că ceasul pe care-l loveam și-l îngropam era propriul meu tată.

O știu azi, grație genialului psihanalist care m-a făcut ca acum, în pragul vârstei de cincizeci de ani, să mă împac pentru totdeauna cu tatăl meu, cu trecutul meu și cu timpul meu. Restul e...

Tic-tac, tic-tac, tic-tac...